

Інформаційна листівка про COVID-19

Це загальна інформаційна листівка про вірус COVID-19. Вона містить деяку спеціальну інформацію для людей із захворюваннями легень, але більшість наведених фактів будуть корисними для всіх.

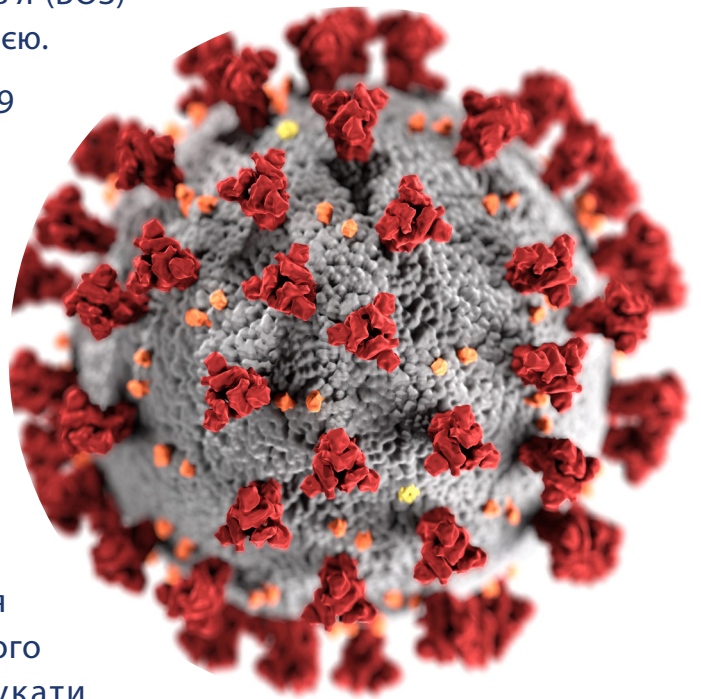
Що таке COVID-19?

Коронавірусна хвороба 2019 або COVID-19 спричиняється коронавірусом тяжкого гострого респіраторного синдрому 2 (SARS-CoV-2). Цей вірус не спостерігався у людей до грудня 2019 року, коли його вперше виявили в місті Ухань, Китай.

Коронавіруси – це велике і дуже розповсюджене сімейство вірусів, які спричиняють різні захворювання - від звичайної застуди до більш серйозних хвороб, таких як пневмонія та гострий респіраторний дистрес-синдром (ГРДС).

Вірус, який спричиняє COVID-19, є надзвичайно заразним, і кількість хворих на COVID-19 швидко зростає у всьому світі. 11 березня 2020 року Всесвітня організація здоров'я (ВОЗ) оголосила COVID-19 глобальною пандемією.

Важкість захворювання на COVID-19 значною мірою залежить від індивідуальних особливостей кожної людини. У людей похилого віку та у людей з фоновими захворюваннями значно більша ймовірність виникнення серйозних або небезпечних для життя інфекцій, але COVID-19 може спричинити шкідливі наслідки для здоров'я будь-якої людини, незалежно від її віку. Саме тому спалах епідемії COVID-19 сприймається дуже серйозно. Іншими причинами цього є те, що ми досі намагаємося відшукати найкращий спосіб лікування людей з COVID-19, і донедавна у нас не було вакцини.

Як наявність захворювання легенів впливає на ризик виникнення у мене серйозної хвороби?

Наявність захворювання легенів, у даний час або у минулому, зовсім не означає, що ви маєте вищий ризик захворіти на COVID-19. Однак воно може вплинути на час вашого одужання або на важкість протікання COVID-19.

Незалежно від наявного у вас захворювання легенів, необхідно продовжувати приймати ліки, не припиняти фізіотерапію та використовувати інші форми лікування згідно з рекомендаціями вашого лікаря. Не варто змінювати лікування, крім випадків, якщо це здійснюється за порадою вашого лікаря.

Якщо у вас було захворювання легенів, ви повністю відновились та більше не маєте проблем із диханням, наприклад через пневмонію, пневмоторакс (колапс легені) або проколоту легеню, тоді у вас немає підвищеного ризику ускладнень внаслідок COVID-19.

Деякі захворювання легень можуть збільшити ризик виникнення ускладнень у разі захворювання на COVID-19. До їх числа, крім інших, входять:

- Тяжка астма
- Бронхоектазія
- Хронічне обструктивне захворювання легень (ХОЗЛ)
- Муковісцидоз
- Емфізема
- Ідіопатичний легеневий фіброз (ІЛФ)
- Імунні порушення, які вплинули на легені (наприклад вовчак, ревматоїдний артрит тощо)
- Рак легень

Яким чином можна зменшити ризик захворіти на COVID-19?

Нижче наведено декілька рекомендацій, які можуть допомогти зменшити ризик зараження та розповсюдження вірусу COVID-19.

Дотримання соціальної дистанції

Хоча у кожній країні може бути встановлено різні правила, дотримання дистанції принаймні 1–2 метри з людьми, з якими ви не мешкаєте разом, може запобігти

розповсюдженню COVID-19. Це пов'язано з тим, що зазвичай вірус поширюється через дрібні краплі та аерозольні частки, які можуть переміщатись у повітрі та вдихатись людьми. Що далі ви тримаєтесь від інших людей, то менше ймовірність того, що ці краплі та частки потраплять до вас.

Це особливо важливо під час перебування у приміщенні. Це пов'язано з тим, що, на відміну від вулиці, у приміщеннях відсутня постійна циркуляція свіжого повітря. Використання вентиляторів або кондиціонерів не допоможе, оскільки вони переміщують заражене повітря та можуть сприяти подальшому розповсюдженню вірусу. Наразі проводяться дослідження того, наскільки довго ці краплі та аерозольні частки залишаються у повітрі. Ми рекомендуємо зберігати безпечну дистанцію та забезпечити належну природну вентиляцію в усіх кімнатах (наприклад, відкрити вікна), якщо ви знаходитесь в оточенні людей, з якими не мешкаєте разом.

Миття рук

Миття рук – це одна з найбільш важливих речей, яка допоможе запобігти розповсюдженню вірусу. Мило «вбиває» віруси, пошкоджуючи їхню структуру, через що вони більше не можуть завдати шкоди.

Для знищення вірусу ретельно мийте руки з милом протягом щонайменше 20 секунд.

Якщо вода та мило недоступні, використовуйте спиртовий гель (дезінфікуючий засіб для рук), що містить 60% або більше алкоголю. Проте обов'язково вимийте руки водою з милом одразу, як будете мати змогу. Додаткову інформацію про належну процедуру миття рук можна знайти на нашому веб-сайті, і відповідне посилання наведене у нижній частині цього документа.

Маски для обличчя

Маски для обличчя можуть допомогти попередити розповсюдження коронавірусу. Вони затримують краплі та аерозольні частки, які виділяються під час кашлю, чхання чи розмови і здатні переносити вірус. Під час кашлю з рота вилітають краплі, які можуть залишитись на поверхнях або їх можуть вдихнути інші люди. Тому носіння маски може допомогти захистити інших людей, якщо ви є носієм вірусу, але не знаєте про це. Будьте обережні та одразу міняйте маску, якщо вона намокла або стала вологою після чхання або кашлю, оскільки це може знизити її захисні властивості. Сухі маски завжди більш ефективні.

Навіть якщо у вас є захворювання легень, ви можете носити маску, і немає доказів того, що це є шкідливим. Слідкуйте за тим, щоб маска прикривала рот та ніс. Вам може здатися, що у масці важче дихати. Можна дещо зробити, щоб звикнути до носіння маски

для обличчя, і додаткову інформацію про це можна знайти на нашій спеціальній веб-сторінці, посилання на яку наведене у нижній частині цього документа. Для людей із захворюваннями легень носити маску дуже важливо. Симптоми вірусу COVID-19 можуть бути дуже схожими на симптоми різних захворювань легень, і ви можете навіть не здогадуватися, що у вас COVID-19.

Які симптоми можуть виникнути? Як зрозуміти, що в мене COVID-19?

У різних людей симптоми COVID-19 можуть бути різними, але є симптоми, які виникають частіше, ніж інші. У вас може з'явитись один або кілька симптомів, наведених нижче.

Легкі симптоми

Серед легких симптомів можуть бути наступні:

- Відчуття сильної втоми
- Лихоманка (температура вище 38 °C)
- Головний біль
- Біль або першіння в горлі
- Втрата нюху
- Втрата смаку

Лікування:

- Достатній відпочинок
- Рясне пиття
- Для контролю лихоманки можливий прийом парацетамолу
- Парацетамол також можна використати як засіб від болю

Коли слід звертатися до лікаря:

Якщо у вас лише легкі симптоми, малоймовірно, що вам знадобиться медична допомога. Якщо симптоми раптово погіршаться або у разі появи задишки, проконсультуйтеся з лікарем за телефоном. У разі виникнення симптомів COVID-19, слід самоізолюватися від інших; крім того, якщо це рекомендовано місцевими правилами, необхідно зробити тест на вірус.

Помірні симптоми

Серед помірних симптомів можуть бути наступні:

- Лихоманка (температура вище 38 °C)
- Біль у м'язах
- Безперервний кашель
- Відчуття задишки
- Головний біль
- Відчуття сильної втоми
- Втрата апетиту
- Втрата нюху
- Втрата смаку
- Діарея

Лікування:

- Достатній відпочинок
- Рясне пиття
- Для контролю лихоманки можливий прийом парацетамолу
- Парацетамол можна використати як засіб від болю
- У разі виникнення труднощів з диханням скористайтесь способами позбавлення від задишки, посилення на які вказане у нижній частині цього документа.

Коли слід звертатись до лікаря:

Звертатися до лікаря потрібно лише в тому випадку, якщо симптоми не починають зникати приблизно через тиждень або якщо вони погіршуються, зокрема якщо задишка стає відчутною – наприклад, через неї неможливо піднятися сходами. Зателефонуйте до лікаря і не намагайтесь особисто відвідати клініку. У разі виникнення симптомів COVID-19 вам слід самоізолюватися від інших; крім того, якщо це рекомендовано місцевими правилами, необхідно зробити тест на вірус.

Важкі симптоми

Найбільш серйозним ускладненням COVID-19 є пневмонія. Це означає, що інфекція потрапила в легені. Відчуття сильної задишки може бути найгіршим симптомом.

При COVID-19, на відміну від деяких інших інфекцій легень, найтяжчі симптоми часто виникають приблизно через тиждень після появи перших симптомів, і у серйозних випадках покращення може настати лише через 2–3 тижні.

У вас також можуть виникнути:

- Сильна лихоманка
- Кашель
- Інші симптоми, про які повідомлялося при помірних інфекціях.

У вас також можуть виникнути:

- Біль у грудях
- Відчуття запаморочення
- Відчуття збентеження

Коли слід звертатися до лікаря

Проконсультуйтеся з лікарем, якщо задишка є настільки вираженою, що обмежує ваші можливості, наприклад, ви не можете без зупинки піднятися сходами або відчуваєте інші симптоми, сильніші за звичайний "грип".

Спочатку зателефонуйте до лікаря і не намагайтесь особисто відвідати клініку. У разі виникнення симптомів COVID-19, слід самоізолюватися від інших; крім того, якщо це рекомендовано місцевими правилами, необхідно зробити тест на вірус.

Для лікування важкого перебігу може знадобитись тривале перебування у лікарні. Після серйозної інфекції буде відчуватися втома, а деякі симптоми будуть зберігатися протягом шести або більше тижнів.

Дещо рідше виникають такі симптоми:

Біль у грудях – приблизно 1 з 10 людей може відчути гострий біль у грудях через COVID-19. Найбільш ймовірно, що це спричиняється запаленням слизової оболонки легень (іноді його називають плевритом), але болі в грудних м'язах також часто виникають через кашель і біль у великих суглобах.

У разі виникнення болю в грудях це важливо обговорити з лікарем. Хоча біль у грудях є розповсюдженим симптомом COVID-19, існують деякі інші серйозні причини його появи. Більшість симптомів зникають самі собою, але деяким людям може знадобитись рентгенографія або сканування, а іноді й інше обстеження для перевірки наявності ускладнень. Слід обговорити ці симптоми з лікарем.

Постковідний синдром – більшість людей, які одужують від COVID-19, не матимуть симптомів після короткого проміжку часу, який може тривати від кількох днів до кількох тижнів. Але ви можете помітити, що відчуваєте симптоми хвороби протягом деякого часу, навіть через декілька місяців після одужання. Деяким людям може здатись, що їм стало краще, але незабаром після цього симптоми з'являються знову. Для відновлення відчуття нюху та смаку може знадобитись певний час; при цьому деякі люди помічають, що після COVID-19 їх здатність відчувати смаки та запахи на деякий час змінюється. Ви також можете виявити, що ваші симптоми щодня змінюються. Спостерігайте за цими симптомами і у разі їх погіршення проконсультуйтеся з лікарем.

Дослідження, які дозволять повністю зрозуміти постковідний синдром, досі тривають, але якщо ви вважаєте, що маєте його симптоми, проконсультуйтеся з лікарем, щоб дізнатись, яким чином він може допомогти.

Неврологічна дисфункція – у невеликої кількості людей можуть спостерігатися втрата пам'яті, порушення свідомості та марення, особливо у людей похилого віку з неврологічними захворюваннями, що мали місце до хвороби.

У легких випадках це може нагадувати затуманену свідомість, коли пам'ять трохи нечітка, а вам важче, ніж зазвичай, сприймати й обробляти інформацію. У різних людей цей синдром може зберігатися протягом дуже різних періодів часу - від кількох днів до кількох місяців.

У разі захворювання на COVID-19 у вас можуть з'явитися такі симптоми. Важливо пам'ятати, що усі люди різні, і у вас можуть виникнути деякі з цих симптомів, а інші можуть не з'явитись. COVID-19 – це нова хвороба, про яку нам ще належить багато дізнатися. В міру того як все більше людей хворітимуть на COVID-19, у цьому переліку можуть з'являтися нові симптоми.

Що відбуватиметься, якщо у мене важкий перебіг COVID-19 і потрібна госпіталізація?

Багатьом людям госпіталізація не знадобиться, але якщо ви потрапили до лікарні, ваше дихання буде контролюватись і може знадобитися киснева підтримка. У деяких випадках для підтримки функції дихання до обличчя через маску можуть під'єднати апарат для вентиляції легень (штучне дихання). У лікарні допоможуть з будь-якими симптомами, що можуть з'явитися. Для отримання додаткової інформації про вентиляцію легень перегляньте наші ресурси, зазначені у нижній частині цього документа.

Людам, які працюють у лікарні, необхідно максимально захистити вас та себе. Через це вони будуть виглядати дещо інакше порівняно з тим, що вам доводилося бачити раніше. На них будуть маски, пластикові екрани на обличчі або захисні окуляри. Вони можуть носити одноразові фартухи, під якими, швидше за все, буде захисний одяг. Це може виглядати тривожно, але це необхідно для безпеки людей навколо.

Чи потрібна мені вакцинація?

Наразі вакцинація важлива як ніколи. Щорічно щеплюйтеся від грипу, як і раніше, та проконсультуйтеся з терапевтом щодо необхідності щеплення від пневмококу.

Вакцини проти COVID-19 вже розроблено, і вони доступні. Усі країни намагаються максимально ефективно провести вакцинацію; у першу чергу щеплення буде зроблене тим людям, які, як вважається, найбільше ризикують захворіти на COVID-19, і ця категорія буде різною для кожної країни. Дуже важливо, щоб щеплення від COVID-19 було зроблене якомога більшій кількості людей. Це пов'язано з тим, що вакцинація допомагає захистити не лише безпосередньо вакцинованих людей, а також й тих, хто не може зробити щеплення, таких як дуже хворі люди, дуже маленькі діти або дуже старі люди, а також люди із захворюваннями імунної системи.

Для отримання додаткової інформації про вакцинацію і вакцини від COVID-19 зверніться до ресурсів, які зазначено у нижній частині цього документа.

Як можна обмежити розповсюдження COVID-19 у будинку, якщо я проживаю разом з інфікованою людиною?

Якщо ви або хтось, хто мешкає з вами, захворіли на COVID-19, за можливості хворій людині необхідно ізолюватися в окремій кімнаті та, якщо це можливо, користуватися окремою ванною кімнатою. Протягом дня відкривайте вікна, щоб забезпечити належну вентиляцію у приміщенні.

Переконайтеся, що кожний мешканець часто миє руки з милом. Очищайте поверхні, яких торкалась або торкається інфікована людина, за допомогою води з милом або протівірусного миючого засобу. Надягайте чисту маску на обличчя, якщо вам необхідно бути в одній кімнаті з інфікованою людиною, і, коли це можливо, уникайте контакту з нею. Регулярно змінюйте маску.

Як мені дбати про своє психічне благополуччя?

Пандемія має негативні наслідки для людей в усьому світі, і це може позначитися на нашому психічному і фізичному стані. Дуже важливо стежити за власним психічним здоров'ям, особливо якщо ми погано почуваємось.

Ми підготували інформаційну листівку з рекомендаціями щодо підтримки психічного стану для людей із захворюваннями легень, які можуть бути корисними. Посилання на цю листівку можна знайти у нижній частині цього документа.

Які існують тести на COVID-19?

Для виявлення вірусу COVID-19 використовуються тести двох типів: тести на вірус і тести на антитіла.

Тест на вірус дозволяє визначити, чи інфіковані ви у даний час. При цьому тесті береться мазок.

Антитіло – це білок, який присутній у вашій крові, і якщо він присутній, можна визначити, чи були ви інфіковані в минулому.

Хто повинен здати тест на вірус (з використанням мазка)?

- Люди з симптомами COVID-19.
- Люди, яких попросив здати тест або направив постачальник медичних послуг, державний відділ охорони здоров'я або інший офіційний орган.

Не всім необхідно здавати тест. Якщо ви здали тест, вам слід самоізолюватись/залишатись вдома до отримання його результатів та дотримуватись порад лікаря.

Перейдіть на веб-сайт свого місцевого або державного відділу охорони здоров'я, щоб отримати актуальну інформацію щодо тестування на коронавірус.

Якщо результати вашого тесту будуть позитивними, вам необхідно самоізолюватися та дотримуватися рекомендацій, наведених у цій інформаційній листівці щодо обмеження розповсюдження вірусу. Навіть якщо ви отримали позитивні результати тесту на COVID-19 та вилікувались, вам необхідно й надалі вживати заходів, які допоможуть стримати розповсюдження COVID-19. Повторне інфікування відзначається нечасто, але цілком можливе; крім того, ви можете розповсюджувати вірус, торкаючись заражених поверхонь.

Якщо результати вашого тесту негативні, на момент збору зразка ви, ймовірно, не були інфіковані. Результати тесту означають лише те, що у вас не було COVID-19 на момент тестування.

Хто повинен здати тест на антитіла?

- Ви можете здати цей тест, щоб дізнатись, чи був у вас COVID-19. Це може знадобитись вашому лікарю, щоб краще зрозуміти симптоми, які досі зберігаються.
- Якщо ви берете участь у певному дослідженні і його організатори спостерігають тривалість збереження антитіл та їх кількості.

Як мені повернутися до звичайного життя?

У більшості людей, інфікованих COVID-19, хвороба проходить легко. Вони швидко одужають та повертаються до звичайного життя протягом кількох тижнів після того, як захворіли.

Деяким людям, які перенесли COVID-19 у середній або важкій формі, для повноцінного відновлення може знадобитись трохи більше часу.

Вам може дошкуляти власна неспроможність робити звичні речі, наприклад, підйом сходами

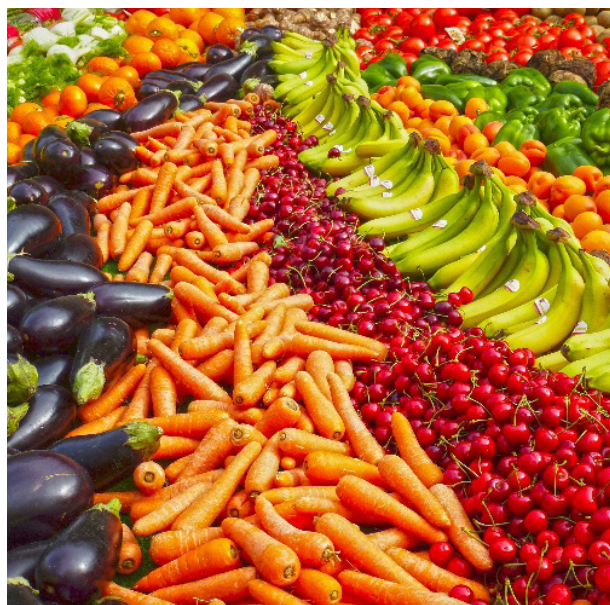
без труднощів або відвідування магазинів, гра з дітьми або заняття улюбленим видом спорту.

Для повноцінного відновлення здоров'я вам знадобиться деякий час, отже намагайтеся не форсувати події та відпочивайте за кожної нагоди.

Якщо ви перенесли COVID-19 у середній або важкій формі, лікар може порадити вам фізіотерапію або ерготерапію для швидкого повернення до звичайного життя.

Наслідки ізоляції та самої хвороби COVID-19 можуть стати причиною ослаблення ваших м'язів, серця та легенів. Така втрата фізичної форми може сповільнити відновлення. Саме тому намагайтеся поступово збільшувати фізичні навантаження після закінчення ізоляції, викликані COVID-19. Вам можуть запропонувати пройти офіційні реабілітаційні програми для людей, які перенесли COVID-19 у важкій формі.

Здорова збалансована дієта важлива як для підтримки загального стану здоров'я,

так і для відновлення після COVID-19. Намагайтеся споживати фрукти та овочі різних кольорів, щонайменше 5–7 порцій на день, але можна й більше. Після COVID-19 у вас можуть спостерігатися втрата апетиту та ваги. Під час відновлення обов'язково їжте усе, що можете, а також те, що вам подобається. У цей період дуже важливо споживання продуктів з високим вмістом білка, таких як м'ясо, риба, бобові, сир та вегетаріанські замінники м'яса, оскільки вони допоможуть вам відновити сили.

Існує зв'язок між нестачею вітаміну D та більш важкою формою COVID-19. Люди, які проживають у Північній півкулі

(наприклад, у Північній Європі), з жовтня по березень з більшою ймовірністю можуть відчувати нестачу вітаміну D, оскільки в цей період вони не отримують його від сонця. Темношкірі люди і люди з етнічних меншин особливо схильні до нестачі вітаміну D, що пов'язано з кольором їх шкіри та певними культурними нормами. Люди з великими тілами також мають більший ризик дефіциту вітаміну D. Якщо ви стурбовані можливою нестачею вітаміну D, проконсультуйтеся з лікарем. Вітамін D міститься у таких продуктах, як яєчний жовток або жирна риба, а також у продуктах, збагачених поживними речовинами, таких як злаки, деякі види молока рослинного походження, червоне м'ясо та печінка.

Як бути із відвідуваннями лікарні?

Дуже важливо стежити за загальним станом свого здоров'я. Ваші регулярні або заплановані відвідування лікарні важливі, як і раніше, але зараз вони можуть буди трохи іншими. Якщо вам необхідно прийти на прийом, у кожній лікарні діють власні правила щодо обслуговування пацієнтів під час пандемії. Зараз деякі консультації проводяться віртуально - за телефоном або у формі відеоконсультації. Якщо такі засоби зв'язку недоступні або якщо вам необхідно особисто прийти до лікарні, скористайтеся наведеними вище порадами,

які допоможуть вам зменшити ризик захворіти. Також цілком ймовірно, що за день до вашого візиту з вами зв'яжуться співробітники лікарні, щоб поставити деякі питання та перевірити, чи є у вас у даний момент симптоми COVID-19. Для деяких візитів вам можуть запропонувати здати тест на вірус (з використанням мазка), щоб перевірити, чи є у вас коронавірус у даний момент, після чого вас можуть попросити залишатися вдома та обмежити контакти з іншими людьми.

Тести на перевірку функції легень, такі як спірометрія, залишаються надзвичайно важливими для відстеження захворювання легень та допомоги в їх лікуванні. Можливо, вам знадобиться відвідати лікарню, щоб пройти тест на перевірку функції легень. Незважаючи на те, що може бути введено певні заходи безпеки, спосіб проведення цих тестів не зазнає значних змін. Коронавірус розповсюджується через краплі та аерозольні частки у повітрі, а тести на перевірку функції легень можуть збільшити кількість крапель та часток, які виділяються з носа та рота. Однак більшість тестів на перевірку функції легень проводяться із встановленим фільтром, який надзвичайно ефективно затримує вірусні частки. Однією із змін, яку ви можете помітити, є те, що після завершення тесту вас можуть попросити трохи довше потримати накінецьник із прикріпленим фільтром. Ви можете помітити, що медичні працівники, які допомагають вам із тестом на перевірку функції легень, виглядають дещо інакше. Щоб зменшити розповсюдження вірусу, вони використовують додаткові захисні засоби, які раніше могли не використовуватися. Найбільш ймовірно, серед таких засобів будуть маска та захисний екран для обличчя.

Як я можу взяти участь у дослідженні?

Нам ще багато чого невідомо про COVID-19. Для кращого вивчення цієї хвороби нам потрібні люди, які готові взяти участь у дослідженнях. Якщо у вас був COVID-19 або ви вважаєте, що перехворіли ним, або ви страждаєте на захворювання легень і вас цікавить участь у дослідженні впливу пандемії на людей із захворюваннями легень, напишіть нам листа на електронну адресу info@europeanlung.org, і ми надамо інформацію про можливість участі у дослідженні.

Додаткова інформація

Миття рук – www.europeanlung.org/en/covid-19/what-is-covid-19/prevention

Маски для обличчя – www.europeanlung.org/en/covid-19/covid-19-information-and-resources/wearing-a-mask-or-face-covering-if-you-have-a-lung-condition

Позбавлення від задишки – www.europeanlung.org/en/covid-19/covid-19-information-and-resources/managing-breathlessness-at-home-during-the-covid-19-pandemic

Що трапиться, якщо мені потрібна госпіталізація – www.europeanlung.org/en/covid-19/covid-19-information-and-resources/covid-19-hospital-factsheets

Що таке вентиляція – www.europeanlung.org/en/covid-19/covid-19-information-and-resources/covid-19-symptoms

Як виглядає вентиляція легень в очах пацієнтів – www.europeanlung.org/en/covid-19/share-your-experiences/patient-stories/laura-rentoul

Інформація про вакцинацію: www.europeanlung.org/assets/files/factsheets/vaccination.pdf

Вакцина від COVID-19 – питання та відповіді: www.europeanlung.org/en/covid-19/covid-19-information-and-resources/covid-19-vaccinations-%E2%80%93-questions-and-answers-with-ers-president-anita-simonds

Європейське агентство з лікарських засобів: www.ema.europa.eu/en/human-regulatory/overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/treatments-vaccines/covid-19-vaccines-key-facts

Психічне благополуччя: www.europeanlung.org/assets/files/factsheets/Mental%20wellbeing/Mental-wellbeing-Factsheet%20-%20D07.pdf

Ця інформаційна листівка розроблена у січні 2021 року.

Європейський пульмонологічний фонд (European Lung Foundation, ELF) було засновано Європейським респіраторним товариством (European Respiratory Society, ERS) у 2000 році з метою об'єднання пацієнтів, громадськості та фахівців з респіраторних захворювань для позитивного впливу на здоров'я легень.

Ця інформація підготовлена за сприяння професора Джеймса Чалмерса (James Chalmers), професора Аніти Саймондс (Anita Simonds), доктора Сабріни Байва (Sabrina Bajwah), а також професійного консультативного комітету Фонду ELF та членів консультативної групи Фонду ELF з питань допомоги пацієнтам з COVID-19.

Ця інформаційна листівка розроблена у січні 2021 року.

This factsheet was funded by HM Government in partnership with the National Lottery Fund and this work has received support from the EU/EFPIA Innovative Medicines Initiative 2 Joint Undertaking - DRAGON grant n° 101005122. Further information at: <https://www.imi.europa.eu/>

The communication reflects the author's view and neither IMI nor the European Union, EFPIA, or any Associated Partners are responsible for any use that may be made of the information contained therein.